

Яковлева Юлія Анатоліївна

студент

Харківська державна академія фізичної культури

Яковлева Юлия Анатольевна

студент

Харківська державна академія фізичної культури

Yakovlieva Y.

student

Kharkov State Academy of Physical Culture

ПОБУДОВА ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЮНИХ ЛИЖНИКІВ-ГОНЩИКІВ 12–13 РОКІВ НА ОСНОВІ ВРАХУВАННЯ ЇХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РУХОВИХ ЯКОСТЕЙ

ПОСТРОЕНИЕ ТРЕНИРОВОЧНОГО ПРОЦЕССА ЮНЫХ ЛЫЖНИКОВ-ГОНЩИКОВ 12–13 ЛЕТ НА ОСНОВЕ УЧЕТА ИХ ИНДИВІДУАЛЬНЫХ ДВИГАТЕЛЬНЫХ КАЧЕСТВ

CONSTRUCTION OF TRAINING PROCESS OF YOUNG ATHLETES OF 12–13 YEARS ON THE BASIS OF THEIR INDIVIDUAL MOTOR SKILLS

Анотація. У статті розкрито побудова тренувального процесу юних лижників-гонщиків 12–13 років на основі врахування їх індивідуальних рухових якостей.

Ключові слова: юні лижники-гонщики, тренувальний процес.

Аннотация. В статье раскрыто построение тренировочного процесса юных лыжников-гонщиков 12–13 лет на основе учета их индивидуальных двигательных качеств.

Ключевые слова: юные лыжники-гонщики, тренировочный процесс.

Summary. The article discloses the construction of training process of young skiers-racers of 12–13 years by taking into account their individual motor characteristics.

Key words: young skiers-racers, the training process

В даний час виявлені основні передбачувані напрямки в методиці підготовки юних лижників. Під час підготовки рекомендують акцентувати увагу на розвитку швидко-силових здібностей і дистанційної (спеціальної) витривалості на базі загальної фізичної підготовки [2; 3; 5].

Загальна фізична підготовка передбачає розвиток у юних лижників всіх фізичних якостей, притаманних людині, так як лижні гонки є видом спорту, що вимагає всебічної підготовки і підготовленості юних спортсменів. Координаційні здібності, гнучкість, а також швидкість, силові здібності і якість витривалості на етапах початкової підготовки розвиваються в при-

близно рівних відносинах, лише з деяким пріоритетом основних якостей лижника [4].

Актуальним є питання оптимізації побудови тренувального процесу юних лижників, а з урахуванням науково-технічного прогресу і висунутого рівня готовності, вже на етапі початкової спортивної спеціалізації доцільно в підготовці юних спортсменів використовувати принцип індивідуалізації спортивної підготовки, заснованому на наявності у дітей морфо-функціональних і психологічних особливостей.

Аналіз побудови тренувального процесу юних лижників (12–13 років) даної вікової групи здійснювався за допомогою вербального спілкування з тренерами

ДЮСШ та фахівцями в галузі теорії і методики фізичного виховання, а також використовувалося їх анкетування. Пильна увага була приділена аналізу та статистичної обробки зареєстрованої інформації, зазначеної в особистих щоденниках контролю виконаних тренувальних навантажень і самопочуття юних лижників [1].

Було опитано 110 юних лижників на предмет ведення і регулярного заповнення особистих щоденників контролю. З'ясувалося, що 14 спортсменів (12,7%) або не веде щоденники, або робить це не систематично, а від випадку до випадку, що кілька ускладнило провести облік цікавить нас інформації. Нами була здійснена статистична обробка 96 щоденників юних спортсменів, при цьому був зроблений облік наступних показників: облік загального обсягу виконаної тренувальної навантаження, облік обсягу лижної підготовки, облік обсягу лижероллерної підготовки, облік біговий і стрибкової підготовки, облік зазначених пульсових значень виконаного навантаження, облік загальнофізичної підготовки, облік кількості тренувальних днів і тренувань та іншої корисної інформації.

Все тренувальне навантаження було розподілено по 4-м основним зонам інтенсивності на основі зазначених у щоденниках контролю пульсових режимах виконання рухових дій. Однак тренувальне навантаження можна розподіляти і за механізмами енергозабезпечення. Аеробне навантаження (I, II зони інтенсивності). Аероб-анаеробна навантаження (III зона інтенсивності). Анаеробна навантаження (IV зона інтенсивності).

Згідно з підрахунками було встановлено, що обсяг річного циклічного тренувального навантаження для груп I-го року навчання у навчально-тренувальній групі (НТГ), на етапі початкової-спортивної спеціалізації коливається в межах 1680–2035 кілометрів, середнє значення склало 1865 кілометрів. Обсяг навантаження в I зоні інтенсивності склав 836 кілометрів (44,8%). Обсяг навантаження в II зоні інтенсивності склав 853 кілометрів (45,7%). Обсяг навантаження в III зоні інтенсивності 122 кілометрів (6,5%). Обсяг навантаження в IV зоні інтенсивності склав 54 кілометри (3%).

А для груп 2-го року навчання в НТГ обсяг виконаної річної циклічної тренувального навантаження, за даними реєстрації, знаходиться в межах 1890–2360 кілометрів, при середньому значенні 2150 кілометрів. Обсяг навантаження в I зоні інтенсивності склав 958 кілометрів (44,6%). Обсяг навантаження в II зоні інтенсивності склав 972 кілометри (45,2%). Обсяг навантаження в III зоні інтенсивності склав 145 кілометрів (6,7%). Обсяг навантаження в IV зоні інтенсивності склав 75 кілометрів (3,5%).

Однак, дані, отримані шляхом статистичної обробки кількісної інформації щоденників контролю, не збігаються з думкою тренерів та фахівців у галузі лижного спорту. За їх даними загальний обсяг тренувального навантаження знаходиться в межах 1950–2550 кілометрів для спортсменів 1-го року навчання в НТГ, а для спортсменів 2-го року навчання 2400–3400 кілометрів. А в процентному співвідношенні, за даними провідних фахівців і тренерів, обсяг річної циклічного навантаження для юних лижників-гонщиків становить для спортсменів 1-го року навчання в НТГ 26–30%, а для спортсменів 2-го року навчання в НТГ 35–49% від показників дорослих кваліфікованих лижників (табл. 1).

Значна розбіжність даних мінімального і максимального значень обсягів обумовлена низкою факторів, що впливають на організацію тренувального процесу юних лижників, а саме:

- 1) погодні умови регіону,
- 2) наявність і якісний стан інвентарю,
- 3) індивідуальні можливості юних спортсменів,
- 4) складу педагогічного керівництва,
- 5) ресурс вільного часу у юних лижників,
- 6) матеріальне і соціальне благополуччя дітей.

Таблиця 1

Показники співвідношення тренувальних обсягів по режимам енергозабезпечення в річній системі підготовки юних лижників-гонщиків 1-року навчання в НТГ на думку фахівців і даними реєстрації в щоденниках контролю

№	Режим виконаних навантажень	На думку спеціалістів	За даними реєстрації в щоденниках
1.	Загальний об'єм навантаження, км	2240±102	1565±94,1
2.	Аеробний режим км %	1955,6±84 87,3±11,2	1419±82,3 90,7±10,6
3.	Аеробно-анаеробний режим км %	208,3±12,5 9,3±1,6	102±6,4 6,5±1,1
4.	Анаеробний режим км %	76,1±7,8 3,4±1,2	44±3,7 2,8±0,9

Крім основних засобів тренування лижника в щоденниках контролю були відзначені додаткові, застосовувані, як правило, для загальнофізичної підготовки: плавання, рухливі та спортивні ігри, їзда на велосипеді, робота на силових тренажерах і з амортизаційної гумою. Ці дані були зареєстровані не у всіх щоденниках контролю.

Література

1. Котляр С. М. Теорія і методика лижного спорту для студентів 1–2 курсу (за кредитно-модульною системою) / С. М. Котляр, В. В. Мулик, Т. В. Сидорова. — Харків. — 2007. — 75 с.
2. Мулик В. В. Основы начальной подготовки юных биатлонистов 10–13 лет: метод. реком. / для студ. и трен. ДЮСШ / В. В. Мулик, Н. В. Блещунов, О. И. Камаев. — Х., 1990. — С. 49.
3. Мулик В. В. Критерии подготовленности тренера в лыжном спорте для работы с группами начальной подготовки / В. В. Мулик // Педагогіка, психологія та медико-біологічні пробле-ми фізичного виховання і спорту. — Харків: ХДАДМ (ХХПІ). — 2003. — № 1. — С. 3–9.
4. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения. — К.: Олимпийская литература, 2004. — 808 с.
5. Таран Л. Н. Определение объектов тренировочных нагрузок в основных циклических средствах тренировки для юных лыжников-гонщиков / Л. Н. Таран // Физ. воспитание студентов творческих специальностей: сб. науч. тр. под ред. Ермакова С. С. — Харьков: ХХПІ, 2008. — № 2. — с. 58–65.